

IZ BARBANA.

Općinska postla. - Rad općinskog komesara. Naša radost - župnikova žalost. Barbanska općina je bila kroz dugi niz godina u slabim rukama. Najnesretniji je upravo imala za vrijeme pašovanja...

U posljednje je vrijeme broj pretplatnika «Istarske Riječi» na Barbanštini silno porastao. Sa brojem pretplatnika porastao je i njezin ugled. «Istarska Riječ» je pravi odjek naše narodne duše. Zato je svi volimo.

IZ VARLJENI.

Krsna slava. Naš vrlji g. Pepić Osojnak jedan je od onih naših dobrih rodoljuba, koji su medju prvima prigrlili i u svojoj čestiti dom uveli svoju krsnu slavu. Tako su se i ove godine na Josipovu pod njegovim gostoljubivim krovom sastajali prijatelji i znanci koji su dolazili, da mu od srca čestitaju njegovu krsnu ime i da se časak s njime poveselo. Bilo je baš lijepo i srdačno. Dakako da se kod te mile svečanosti nije zaboravila ni naša draga «Istarska Riječ» za koju se sakupilo L. 120.-.

IZ OPATJE.

Što rade gosti? Ima ih nešto, ali ni izdaleka onoliko, koliko se očekivalo. Proširile se ulice, otvori se tri četiri nova hotela, sagradilo se sva sila dućana i sve uzalud! Sve su nade usredjene u ove dvije posljednje sedmice. Ako ove izlazu - e onda zlo i naopako.

IZ KRNICI.

Legiao zabavite. - Naši seoski pametnjakovići. Krnica se također ubraja medju ona sretna sela, koja su obdarena Leguinom zavještem ili «asilonom». Isprva je zabavite bilo skoro svaki dan praznik. Ali kasnije je znatno porastao broj polaznika. Ali ipak većeg uspjeha nije imalo do ove godine. Pa ni ove godine ne mogu naši ljudi posve omlatavati. Jednom su se rugali onima, koji su šaljivi svoju djecu u «asilon», a sada ih šalju i oni! Što ćemo im? Vremena se mjenjala ljudi slabijeg karaktera s njima...

IZ PICINA.

Blijeda i porezi. - Krađa. - Naš župe-upravitelj i crkvene kupe. Žalosno je, g. uređniče, što vam nikada, pa ni sada, ne možemo jednu veliku vijest dati javimo. No to Vas ne će ni najmanje začuditi, kad i sami znate, da na nas već duže godina bije teška sudbina.

Najveću nadu polažemo mi seljaci u blage. Ali sada nam nije ni ovo sigurno. Nedavno su nepoznati tatovi provalili u staju Antuna Smokovića i odveli mu jednog vola. Siromah je odmah prijavio kradu kr. oružnicima. Ovi su se odmah dali na posao, ali još im nije uspjelo da pronađu lopove. Smoković trpi štetu od 3300 lira. Naposljetku moramo se potužiti i na našeg župe-upravitelja. On nam je ujedared polatino i potlatinjao crkvi, a sada hoće da nametne i nekakav porez za one, koji za vrijeme mise sjede u crkvenim klupama. Jedne je nedjelje proglasio u crkvi, da će odsede morati svi oni stari, koji sjede u crkvenim klupama, plaćati 32 lire godišnje takse. Taj proglaš g. župe-upravitelja nas je uvelike iznenadio i ogorčio, jer je to jedno nečuvano naređenje, koje sigurno nije došlo od biskupije. Mi smo i do sada plaćali dosta taksa, a od sada ćemo možda još i više, ali nikada nam nije palo ni na kraj pameti, da će jednog dana biti taksiran i naš boravak u crkvi. To je zbilja nešto nečuvanog! Bože moj, kamo smo došli! - Nekoji Picinčan.

IZ ŠTINJANA.

Nek se čuje i drugo zvonilo. Pročitao sam dopis iz Štinja, koji je bio objavljen u «Istarskoj Riječi» od 18. marta 1926., i načalost moram reći, da mi odgovarao istini, osim onog stavka, u kojem je dopisnik ustvrdio, da ne pozna italijanskog jezika.

Nije istina, da sam ja u svojem govoru prigodom otvorenja «Asilona» ustvrdio, da nam je on trebao kao «zvonilo» vodja; naprotiv je istina, da sam se izrazio ovako: «Škola je potrebna čovjeku kao voda. Ali buduća se čovjek ne može živjeti samo od vode, treba mu dati i druge hrane. Tako da se u gospoda ne smiju zaustaviti samo na otvorenju «asilona», da nam moraju dati i druge stvari, koje naše selo treba». Dopisnik veli, da ima ovdje ljudi, koji naravno žele postati općinskim «delegatima». Tim riječima je ciljao na mene. Zato držim, da ne će biti na odmet, ako ga posjetim na moje ranije «delegatstvo».

Kako je poznato, svojedobno bio sam općinski delegat. Tu službu sam savjesno izvršio 5 i mjeseca. I sa ponosom sam ustvrdio, da sam u to kratko vrijeme učinio Štinja više dobra nego drugo delegat, koji su bili prije i poslije mene, u 40 godina! Ja sam, na primjer, dao očitosti općinsku listernu, popraviti trg i uređiti druge potrebite stvari. Bio bih još dosta dobro učinio općini, kad me ne bi bili izbacili iz tog mjesta. A zašto su mi oduzeli delegatstvo, to znade svaki pametan Štinjačan. Na dvjema stolicama nisam u svom životu nikada sjedio, a tako ne ću ni u buduću. - Grga Mihajević.

IZ RAČICA.

Čeje išezava «Istarska Riječ»? Ni ovdje nije najbolje. Muče nas svako tako brige i nevolje. Zadovoljni smo samo s vremenom. Uvijek je lijepo. To je dobro jer danonice radimo na polju. A što da kažemo o našoj pošti? Ništa dobra. Ona je posve neuredna. Zamislite: «Istarsku Riječ» primamo, svaki treći ili četvrti broj; štaviše, neki nisu primili već 4 mjeseca. Pitanje je samo: gdje išezava? Neka odgovori ravnateljstvo kr. pošte. Mi ćemo napomenuti samo to, da nema smisla da nam je uskraćuju. Sve što nam ne više uskraćuju - više ćemo je voliti. Eto, vidite, takvi smo mi Račaniti!

IZ LINDARA.

Gospodarska predavanja u italijanskom jeziku. - Zanimanje pučanstva. - Jedna poznata molba na ravnateljstvo poljodjeljske škole u Pazinu. Kroz više sedmica dolazio je k nama u Lindar svake večeri jedan učitelj iz pokrajinske strukovne škole u Pazinu, u kojem je bio i ranije vodio naš nezaboravni dobrovoljni Fran Trampuz i koja je bila vlasništvo našeg Gospodarskog društva.

Nemo zamo kako se taj učitelj zove, ali moram priznati, da posjeduje priličnu sposobnost u svojoj gospodarskoj struci. O tome smo se najbolje uvjerali, kad nam je praktično pokazivao ono, što je u italijanskom jeziku predavao. Svi mi, stariji i mlađi, nismo ga razumjeli, jer je predavao u italijanskom jeziku, koji općinari ne razumiju.

Kod ovih predavanja mnogo nam je pomagao naš vrijedni nadzornik, g. Stihovič, koji nam je cijelo predavanje rasmušio u srpsko-hrvatskom jeziku, na čemu mu se ovim putem najljepše zahvaljujemo. Spomenuti učitelj poljodjelstva nam je uzorno pokazivao i ilustrirao umjetne sjeme, koje dobro pognojnije oranice, krasno uređene vrtove, itd. itd.

To nas je vredno zanimalo, a mnogo nam je onoga i naučili, pa se najljepše zahvaljujemo g. predavatelju na njegovom trudju i požrtvovanosti. Naposljetku ipak držimo, da ne će biti na odmet, da ovime preporučimo ravnateljstvu poljodjeljske škole u Pazinu, da nam u buduću ne šalje ama učitelja, koji znade samo uzorno prikazivati poljodjeljske predmete nego onoga, koji će predmete znade i tumačiti u našem jeziku!

IZ PAZINA.

Kada ćemo se opametiti? U zadnje vrijeme redovito ide po našim selima neki agent, koji nagovara naše ljude, da po običnoj fotografiji naruču za «kušaju» veliku sliku, koju će im on dati izkušati u jednoj videnskoj fotoografskoj tvrtci. Našim ljudima veli, da će tu sliku dobiti badava a da će platiti samo 6 lira za poštanske troškove. Ako im se prva slika bude svidjela, onda, da će moći - ako budu žele - naručiti drugu u naravnoj veličini za 56 lira.

Na pitanje, da li će poslije morati naručiti i drugu sliku, odgovara, da o tome nema ni govora. Samo draži, da mu naši ljudi potpišu uz njegov potpis nekakvu «potvrdu», da se vidi, da su mu uistinu izručili 6 lira. I tu «potvrdu» daje njima, t. j. našim ljudima, koji se dadu zavesti. Ljudi, pazite što radite! Netom potpišete onu tobožnju potvrdu, da ste isplatili 6 lira, vi onim svojim potpisom činite obvezu, da ćete naručiti i drugu sliku te platiti za nju 56 lira. U kratko: Tko uzme prvu sliku za «kušaju», taj mora da uzme i drugu za 56 lira.

Inače mi nemamo ništa protiv toga, da nekada šire svoju «umjetnost» i među našim narodom, ali ipak ne možemo odobravati postupak. - Ose.

IZ BUZETA.

Civilno krštenje djece. - Naša općina protiv srpsko-hrvatskih imena. - Jedan mali dan poznato, da u italijanskom civilnom zakonu dužni su svi roditelji krštatiti svoju djecu u općinskom uredu. Konačno su se i naši ljudi tomu priučili, pa redovito krštaju djecu najprije u opć. uredu, a zatim u crkvi. Samo se redovito tuže, da im općina čini velike poteškoće glede imena djece. Naši ljudi bi htjeli dati svojim djeci naša narodna imena, a općina ne dozvoljava. Uslijed toga često puta dodje i do prepričaka izmedju roditelja i općinskog činovnika. Ta preprička je nastala ovako: Jedan naš seljak iz Pregare došao je na općinu sa dva svjedoka, da obavi civilno krštenje. Na pitanje općinskog činovnika, koje ime želi dati svom novorođenom sinu, seljak odgovori: - Oskar Mirosljub. «No, signore - odvratilo općinski činovnik - Ora sismo sotto l'Italia e più non si lascia scrivere i nomi stranieri!» Naši čovjek je na to planuo i stao se ljutiti, da on u općinskoj svojoj djeci itd. Bilo je sve uzalud. Općinski činovnik nije htio dan znati, pak mi se almeno ne će nedan smijati.

«Pametna si ti, Miho!» I tako su čli veći predikali, a Miho se pripovjeda, da je čuda bio štija, kako su ljudi, kada su bili srazid Turki, zakopali beče, a kad bi tornal nazid, su ih hodili raskopati. Tako je i neki Gramatič kopulio iz Grada, did eli pradi od uvega ča je sada živo, bija iz Grčke, a prvo nego je uša je spravija beče na niko misto, did ni nedan zna. Kad je potle doša mir, on je tored nazad u Grčku iskopava sve zlato, donesa ga ovamo i sada njegovi imaju beči koliko te.

A bogzna koliko ih je, ča su zakopali beče, a nisu dočekali da se nikad drugo povrnu nazad doma, ki su pomirali na putu, eli u tujoj zemlji prvo nego je doša mir. «O signore - odvratilo općinski činovnik - Ora sismo sotto l'Italia e più non si lascia scrivere i nomi stranieri!» Naši čovjek je na to planuo i stao se ljutiti, da on u općinskoj svojoj djeci itd. Bilo je sve uzalud. Općinski činovnik nije htio dan znati, pak mi se almeno ne će nedan smijati.

da ga sluša. U općinski registar je u životu ime Oskar, a Mirosljub je uopće nstio.

IZ SEMIČA KOD LUPOGLAVE. Javna zabava.

Kako je već svojedobno bilo javlje «Istarskoj Riječi», nas selci uložili sve s ljeno od škole. Mi seljaci uložili sve s ljeno oko toga, da nam se sagradi školska zgrada u Semiču. Zatražili smo i novu pripomoć sa strane naših iseljenika. Amice! Netom su naši iseljenici uvidjeli da naše nastojanje posve opravdano, dali su se odmah na sabiranje milodana. Do sada se je sakupilo 1220 lira. Milodan je sakupljao naš zemljak Antun Krajer. Do sada ih ima hvala Bogu, pet!

IZ BRSEČGA. Dva župnika.

Osim župne kuće imamo mi u Brsečju jednu lijepu zgradu, koja je u davno vrijeme ostavljena crkvi. To je takozvani beneficij Mavrovič. Taj beneficij posjeduje mnogo zemlje, koja u rodnim godinama izbacuje mnogo vina i ulja. Taj beneficij uživao su do sada brsečki župnici, ali u odnosnoj ostavinskoj ispravi jedna klauzula, koja veli, da se taj beneficij daje u prvom redu na uživanje svećeniku rođenom Brsečaninu. Ima već više godina, što je za svećenika zaredjen jedan Brsečanin: velec g. Kuzma Juređić. On je sada kod kuće i čuemu, da će domalo biti instaliran. I tako čuemu mi u Brseču imati dva župnika, što čuemu lom nije nikakvo čudo, jer, može se reći, do jučer i na Riječi bio jedan župnik, a sada ih ima hvala Bogu, pet!

IZ RAČJE VASI. Da li se Don Branca bavi politikom?

G. Elvio Branca poslao nam je jedno pismo, u kojem nas obzirno na naš dopis iz Račje Vasi od 18. marta 1926. moli, da objektivno ovo nekoliko redaka: «Što se tiče svećenika Don Luigi Branca izjavlja se, da se on osim škole i crkve ne bavi i nikakove druge stvari. To mogu ustvrditi crkvene i školske oblasti. Dućari i mliječarnu vodi samo njegov brat. Postupak je svećenikovog brata s narodom uljudan. U Račjoj Vasi su ljudi zadovoljni, što mogu da zamijene mlijeko sa drugim potrepštinama». Gornje navode potvrdjuju iz Račje Vasi ova gospoda: Giovanni Cernaz, Clobas Antonio, Cerin Antonio, Cernaz Carlo i Ghobaz Antonio.

IZ ROGA. Krađe.

Kod nas se rijetko kada dogodi slučaj veće krađe, pače možemo kazati da na te krađe slučajno nismo naučeni, pa ako se desi kakva krađa, ona ostavi duboki utisak kod nas. Nije se prijašnjih godina, tome čulo ali kao da se svijet izopatio, pa je ovo zlo prokrio do nas. Tako se ev dogodio slučaj i ove nedjelje. Nepoznati tatovi prodrli su u noći od subote na ne djeļu u dućan gosp. Gambardete te mu oduzeli nekoliko zavoja platna, sukna, duhana. Tatove nije nitko opazio te nesmetano mogli izvršiti svoj posao. Tek kar jutro su opazili, da je bila učinjena krađa i da je gospodar oštećen za oko dvije hiljade lira.

Drugog dana čulo se opet za pokušaj jedne veće krađe na Humštini. Seljak Kalcu Lukinčić iz sela Rkovič izveo su po noći iz štale dva vola. Gospodar je opazio i digno cijelo selo. Svi su istovremeno išli u snjage, kojim su tatovi odveli vola. Ipak je ljudima uspjelo, da spase volove. Kad su naime tači vidjeli da im se ljudi približuju, ostavili su volove, a sami pobjegli brez traga. Radi ovog pokušaja naši ljudi moraju sada stajati na oprezu, da im ne bi preko noći nestalo najjače opore u njihovom ozdolu, ma svaku noć priz koristi. Beći i bilo.

Ljudi su se po danu firivali i štepili se kakovo blago to raskapa komuna, mi nisu mogli se domisliti. Nazjad su nikad rekli da se na krizižah sastaju štrigi i drugi su valja oni plešuci po tu komunalu svojima kopiti raskopali zemlju. I ljudi s gledali, da po noći ne pasivaju unu bilizu... Kad su Miho i stari Ročan tako priš osan dan za nis kopali štufali su se nazad i puštili to s vragon.

To je bilo prid tridesetpet lit. Od toga dana su bila pasala tri lita. Stari Ročan se je bija jako postarjia i ni drug Mihi križanču je bilo to izdava pasalo glave. On je ima drugoga dela, ča mu je bolje ređeno, nego da sre kopati... Ma jednog dana se je zastupija i Miho i Ročan, a i sva druga Baderna, kad se zozora i takala, miriti komuna poli križte se gospode je pita za župana, a kako župana ni bilo, ki je stava u Katunu, to je pita u famu Mihi, i povida mu je, da on je u Zinjija, da ina beči i da bi se vola u Baderna i to jušio na učen m...

da se napro namuč. Čuda poti će mu se s tila sciditi prije nego hi skopa. A mi ciganismo za to delo. Nan smrdi matika. Naša krv je takova, da ne moremo ustati na jenem mistu, uzidati si hižicu i delati bokuniki kampanje. Nan je suženo, da klatimio zato gremo od sela do sela, od gradado i grada i svu svoju kmeštinu nosimo na unen vozicu, ča gre s nami. A stešo živimo. Tako nam je i Bog sudija, pak se još nider ni čulo, da bi kakov cigan umra od glada... «I napro je predkalo...», je reka Miho. «A ča goris ti, Miho, sada na to, a?» je pita stari Ročan. «Bimo se jeno malo zmučili?» «To su munještine! U liži san štija, da su stari ljudi, kad su bili sprid kakove vojske, zakapali svoje beče u zemlju, ma to ni nedan zna, prike nisu nenon povidati, a najmanje kakovin cigankan. «Eko, eko! A ni forsi Bog tako štija, da pomore nam siromahon, namisto, da beči u zemlji zapisnjive?» Miho ni niš odgovorija. Tako je pensati. Kvarnar milijari ni mala stvar. I ko hi zapisnje najdu i razidle svaki na po, si gurnu su za cilo svoje življenje. A ko hi ne najdu, e u ime Boga. Čovik tako i tako čuda toga učini u sojen življenju od česa nima nedan koristi, pak ko i oni sada

budu jeno malo kopali za niš, neče nenon biti škoda od tega, ko i ne bude koristi. Dvajset milijari, da bi razidle! Čuda beči je to. Čovik bi si mogza uzidati hižu na pavjuju z dvami baladuri s Šternon, štalu, konja, lipu gospodsku karetu... Bija bi gospodin, dokle je živ, ne bi niš delo, nego se šeta po lovu s puškon na ramentu. I mogza bi valje dati pet stotin za baderljanski zvonik, da se uzida i da se vrže na nj tabela, da ga je on sejmia beči uzida... A ljudi bi hodili, gledali ga iz daljine i gorili. Vidis uni zvonik na vrhu? Uno je ročerna, a uni zvonik je uzida Miho Križančan sam, priz pomoći od komuna... Posla je doma starega Ročana i rekam nika gre spati. To da su munještine... Ma ni on ni mogza spati. Dvajset milijari sušiti beči ni mu dalo tako lak spati. I kad je sutra večer doša nazad stari Ročan, da se poli njegovo gnjiste grije, Miho mu je valje reka: «Pripravija san dvi štrpate, pak gremo kopati! Cemo provati sribu». «Ma ča čedo? Po noći?», se je zastupija stari Ročan. «Sada, eli bolje da rečen potle penoči, pak dokle se ne razidat. Ne ću da mi se ljudi smiju, ko nis ne najden. I nedan ne smi znati, da kopan. Ko ča najdemo, ču povidati. Ko pak ne najdemo niš ne će ne

dan znati, pak mi se almeno ne će nedan smijati. «Pametna si ti, Miho!» I tako su čli veći predikali, a Miho se pripovjeda, da je čuda bio štija, kako su ljudi, kada su bili srazid Turki, zakopali beče, a kad bi tornal nazid, su ih hodili raskopati. Tako je i neki Gramatič kopulio iz Grada, did eli pradi od uvega ča je sada živo, bija iz Grčke, a prvo nego je uša je spravija beče na niko misto, did ni nedan zna. Kad je potle doša mir, on je tored nazad u Grčku iskopava sve zlato, donesa ga ovamo i sada njegovi imaju beči koliko te.

A bogzna koliko ih je, ča su zakopali beče, a nisu dočekali da se nikad drugo povrnu nazad doma, ki su pomirali na putu, eli u tujoj zemlji prvo nego je doša mir. «O signore - odvratilo općinski činovnik - Ora sismo sotto l'Italia e più non si lascia scrivere i nomi stranieri!» Naši čovjek je na to planuo i stao se ljutiti, da on u općinskoj svojoj djeci itd. Bilo je sve uzalud. Općinski činovnik nije htio dan znati, pak mi se almeno ne će nedan smijati.

IZ BATLUGA KOD GRAČIŠĆA

Velika siromaština. — Naša djeca i uskrni blagdan. — Porezi. — Mladeži i moda.

Nas se opaža sve to veća siromaština. Svi se tužimo na bijedu i nevolju. Zadol-...

Pred nekoliko dana posjetio nas je po- rezni eksekutor. Došao je k nama da utje- ra zaostale poreze i druge takse. Bio je...

Koliko nas ubija siromaština, toliko i žens- ka moda. Naša mladež, muška i ženska, previse se povadja za gradom. Djevo-...

IZ VODICA

Uoči Uskrsa. — Pošumljenje goljeti. — Vez.

Eto nam Uskrsa pred vratima. Očeku- jemo ga zadovoljno, jer ćemo ga svečano...

Inače kod nas ima svega pa malo. Neki su već otišli u goru, da za zasluge komad kruha, a drugi će iz Uskrsa, kada nare-...

Dobili smo i novi ženski list «Vez», koji izlazi na našem jeziku. Naše djevojke i žene vrlo se zato zanimaju i rado ga čitaju. Rasiren je gotovo već kao naša ob-...

IZ SLUMA

Rad u polju. — Školska posla. — Naša pošta.

Mi se odavle rijetko javljamo, ali ipak smo živi i naši. Posadili smo krumpir i obavili neke po-...

Naši ljudi su molili didaktičnog ravnatelja, da im pošalje jednog našeg učitelja, koji bi rado k nama došao, ali nije uspjelo. Naša pošta je u redu. Iza smrti bivšeg...

IZ ALTURE.

Naše gospodarske prilike. — Ludo razbaciva- nje novaca. — Raskalašenost mladeži. — Velika nemarnost.

I naše selo proživljuje teške dane. Muče nas nesnosni porezi i golema bijeda. Sva- kim danom ide nam gore. Ako se u kratko vrijeme ne poboljšaju naše gospodarske...

U zadnje vrijeme opaza se u našem selu velika raskalašenost muške i ženske mladeži. Toj su raskalašenosti krivi i sami...

No najzlosretnije je to, što moramo u put da napomenemo, da je naime današnji pokvarenost uvelike doprinio i naš bivši župe-upravitelj, inače organizator skra-...

Inače se nas opetra i veliki nehalj gleda u općinskih poslova. Svak misli, da mu nije potrebno, da se mijesja u općinske poslove, jer da će se već naći neko drugi. Uslijed toga nije ni čudo, što smo došli...

IZ KANFANARŠTINE.

Velika siromaština i bijeda. — Mnogo plaćila, a malo zasluska. — Užasna nesreća u samu. — Hrast zgnježio čovjeka. — Kanfanarska crkva. — Uskrne čestitke istarskoj Riječi.

Iz ovoga nesretnoga kraja rijetko se koja čita, a rado bi se čitalo, da je štogod ubra- ba, a da i nije. Barem bi se znalo, da smo živi i da se mučimo, da ne propadamo. A...

Inače kuburimo onako, kako nam pri- luke dozvoljavaju. Zemlja nam je loša, a zarade nigdje. Pa još ta silna plaćila, da im ne znamo ni kraja ni konca. «Ako ne platite — vele nam — danas toliko i toliko, platit ćete sutra dvostruko.» Osim toga...

Konačno se moramo potužiti i na našeg župnika Andrečića. On nikako ne može razumjeti, da naši ljudi na Kanfanarštini, ne poznaju italijanskog i latinskog jezika, ne poznaju zanemaruje naš jezik u cr-...

u svim njihovim jezicima, a naš župnik radi protiv tog nauka. Uslijed toga ima ljudi, koji niti u nedjelje ne zalaze u cr- kve. To nije u redu, jer time šteti samoj vjeri i crkvi. Čudno me biskupskom Ordinarijatu u Poreču, koji mu dozvoljava da radi što hoće.

Jedina nam je utjeha naša mila «Istarska Riječ». Sa radošću pročitalo svaki istarski broj, svaku njezinu riječ, jer znamo da izlazi iz narodne duše. Želim joj sre- tne uskrne praznike i dugi životi Zivila naša «Istarska Riječ!» — Nekoliko seljaka iz Kanfanarštine.

IZ MOŠČENICA.

Premještenje opć. ureda iz Moščenicu u Dragu. — Prosvjed općinara. — Zatvorenje crkve i zastraženje zvonika. — Veselje ne- kojih draških «geschetsmana».

Ne bi nam dostojao čitavi broj naše mila «Istarske Riječi», kad bismo htjeli, da iz- nesemo u javnost sve jade i nevolje, koje nas tisu. Ali čemu da se tužimo?

Sjedište našeg opć. ureda bilo je odvru- keno u Moščenicama i to u opć. zgradi u izvi. «Kastelov». Pred neko vrijeme nekolicina od njih iz Moščeničke Drage — ve- liko nenakolnicina, jer ih uistinu nije bilo 10% od svih općinara — podneslo je mol- bu (podupiru, naravski, od opć. komesara, koji je oženjen u Dragi), da se opć. ured premjesti u Dragu. Naš prosvjed, potpisani od preko tri četvrtine svih odraslih općinara, upravljen na: kr. Sotoprefekturu ostao je bez uspjeha, jer kraljevskim de- kretoom od dne 4/2. 1926. broj 277 dozvoljen je prenos opć. ureda iz Moščenicu u Dragu. Na naš ponovni prosvjed odgovoreno nam je, da je to volja tri četvrtine općinara.

Medjutim u srijedu, dne 17. marta, kad se pročulo, da će se prevesti kr. dekret, sa- kupilo se u Moščenicama preko dvije sto- penak izbornika, da protestiraju proti na- menutoj nepravi. Samo trijeznosti i disci- plinirnosti naših ljudi imade se zabavljati, da nije došlo do zla.

U subotu, dne 20. pr. mj., kad su se imale prenijeti opć. stvari na novo sjedište, karabinijerska straža u Moščenicama bila je pojačana. O podne zatvorili su nam cr- kvu, a pred ulaz u zvonik postavili stra- žu. Valjda da se zvonom ne alarmira pučanstvo. Da je stari i novi ured kao i put iz Moščenicu u Dragu bio zastražen po ka- rabinjerima, o tome je suviše i govoriti.

U Moščenicama nalazi se župni ured, crkva, karabinijerska postaja itd. pa kad se promišli kako su danas crkva i općina usko svezane međusobno u svakidnevni životu (krštenje, ženidba, smrt), bit će svako jasno, koliko će nam to prouzročiti nepotrebnog i suvišnog troška, truda i nagubice. Najviše osjećamo mi, seljaci, koji nemamo ni sredstava ni vremena, da koji ludo gubimo. Osim toga u Moščenicama imali smo za ured zgodnu općinsku zgradu, dočim u Dragi moralo se je uzeti u najam. A prevoz i drugi troškovi? — To su nekim ljudima «stnice», ali nama nisu, jer te «stnice» svaki dan teže opterećuju našu i onako dosti već opterećenu općinsku bilancu.

Čuje se, da se u Dragi radi toga veselo. Ne svi, Bože sačuvaj, jer imade i medju njima pametnih ljudi. Nekoji trgovci i krmčari, da taru sebi ruke od veselja. Doći će ljudi po poslu na općinu, neko će popiti «kvartir», drugi će platiti po koju litricu svjedocima, kad ih bude trebao; neko će kupiti ove, drugi on itd. — pak onda neka Amerika slobodno stvara još strože zakone za emigraciju.

Mi ne čemo da nikome kvarimo veselje. Veliko smo čisto otvoreno, kao što čisti i otvoren jest naš rad, da ako nas se i drži za bedaste i priprioste «vanjsčake» toliko pameti i ponosa imademo ipak, da ne čemo čiti puniti džepove onome, koji radi proti našim životnim interesima! — Nekoliko Moščeničana.

IZ DANA.

Naš poljski rad. — Prosvjeta. — Žene i vze.

Hladni su i neugodni dani. Raditi nismo još niti započeli, osim da smo izvleli na polje dosta gnoja.

Naši «fant» i djevojke marljivo se uče pjevanje, pa su na veliko veselje čitavog...

seta već jedamput lijepo u crkvi zapjevali. Opće kod nas kreće na bolje i počeli smo se zanimati za knjigu. Ženske naše naručile su u lijepom broju novi ženski list. Čudno nam je, da pak muški malo čitaju novine te samo par o njih dobi- vaju našu milu «Istarsku Riječ». Našara- se, da će i muški se ugledati u ženske.

IZ ŽEZJANA.

Barbarski čin. — Sporazum dvaju žločinca. Sjekrom obio rođenog brata i bacio ga u lokvu. — Aratacija žločinca. — Crna budućnost.

U subotu, dne 5. o. mj., izvršeno je u našem selu jedno bratoubijstvo i to na jedan barbarski i nečovječki način. tako da svak mora da zgrozi pri samoj pomisli na taj slučaj.

U Marmilovićevoj porodici, koju inače zovemo i «Muckarovom», nije već odavno bilo sloge i ljubavi. Mladji brat i sestra maržili su svog starijeg brata, a nedavno im se pridružilo i otac.

Stariji brat bio je mirne i blage čudi, pa je kao takav bio obljubljen u cijelom selu. Mladji brat pak nije bio takav. On je bio silno pohlepan i zavidan čovjek. Uvijek je bio uznemiren mislju, da će stariji brat jednog dana postati gospodar cijelog imanja. Ta želja, pa je konačno odlu- čio, da ubije svog rođenog brata, e da se na taj način dočepa cjelokupnog imanja. Uglada, da se toj njegovoj odluci nisu pro- tivili ni otac ni majka.

Stariji je brat slutio, da mu se radi o koži, pa nije htio da ide nikuda sam sa bratom. To je mladji opazio, pa je nagovori- jednog svog prijatelja i pajaša, da mu bude pri ruci kod ostvarenja grdnog žločina.

Dvadesetak je dana mudrovao, mišljao i pomišljao, kako će svoja namjeru da iz- vede. Napokon je — kako spomenusmo — dobio pomoćnika, nekog mladica Ranko- vića Radetovog, koji je opet za uzdarje tražio, da mu mladji Marmilović iz prvog pomogne izvršiti drugi žločin. Ranković je naime volio jednu djevojku, ali mu je bio na putu, da je odužuje, jedan drugi mlad- ić. Zato je odužio, da ga ubije i time makne s puta. U tom barbarskom činu imao mu je pomoći mladji Marmilović.

Medjutim se je stariji Marmilović sprmao na ženidbu. U subotu, dne 5. o. mj., išao je k zaručnici. Tu je ostao do 9 sati uveče. Zatim se je oprotio izišao iz kuće. Pred kućom su ga čekali mladji brat i Ranković. Ovi su ga nagovorili, da ide s njima u jednu šumu kraj sela i da im po- mogne odsjeći neka drva za konjice, koji će im kasnije trebati za krov. «Dobro», reče stariji brat, «idimo». I otpuili su se prema šumi.

Stariji brat — ne sluteći nikakva zla — hodao po sredini; pred njim Ranković, a za njim mladji brat sa jednom velikom sjekrom na ramenima.

Kad su došli do jedne lokve, najedamput mladji Marmilović udari sjekrom starijeg brata po glavi i prvim ga udarcem ubije. No žločinac se nije time zadovoljio. Bojice se valjda da bi mogao ostati živ, udari ga još šest puta sjekrom po glavi. Zatim su za bratoubica i Ranković bacili u lokvu. Na tom papiricu su napisali, da se stariji brat oprašta od svoje porodice i samovoljno utapila u lokvi.

Taj se grdni žločin otkrio sljedećeg ju- tra. Ruka od mrtvog trupla virila je iz vode, pa je to opazila jedna žena i javila ljudima u selu. Zatim su ljudi izvadili iz lokve mrtvo truplo i odveli ga u selo, gdje je bilo i sahranjeno.

Karabinijeri su učinili strogu istragu i uapšili žločinca. Žločinca su iznajprije tajili svoj čin, ali zatim su izdali jedan drugoga i sve otkrili. Sada se nalaze u rukama pravice, pa se nadame, da će biti najstrože kažnjeni.

Bratoubici je 23 godine, a ubijenom bratu 26.

Zgražamo se nad tim ubijstvom i sa gromom gledamo u budućnost, jer je zaista današnji svijet podivljao i izgubio pamet.

račun, da vidi koliko je beći špenda. I izasa mu je račun, da je špenda juštih kvarnar milijari... To su bili uni beći, ča su bi za niš iskali Milo Križanac i stari Ročan. Te beče je ukurilo najprije u trudu i malo posijati tamo, a potle ih poj požeti. A postja hi je stari Karlo Peteh i poželja, hi potle ne kvarnar, nego potkvarnar.

SILVIJE STR. KRANJČEVIĆ: Žena

Bilo je to davno, davno vrijeme, kad su daleko tamo negdje u pustinji stanovale dvije sestre. Tiho i pusto bilo je sveotoko njih, a naj- ljubih, tihi mir kao da je počivao i na taj- ovim usnama. One se mučke gledahu, a...

Teška suza izvi se iz oči sestara. — «Kena, — šapnu prva i ode tamo, oda- kle se ozvao jecaj... Tiho predčerje spustalo se nad kraj. Zadnji zraci sunca dhrtnuše joj na čelu. Zadnji se stvori pred čovjekom, koji je s svoje lice hradio nad parom krv. Okolo...

njeza ležala su trupla, mirna, ko da spa- vaju. — «Ko si ti? — prodre se na nju okr- vavljeni stvor. — Ja sam Ljubav, a ti? — Ja sam Silnik! Što mi nosiš? — Oprost grijeha tvojih. — Što, oprost! Oprost robova — milost?! Nosi se, ne trebam ga. Ja ga prezirem. — I bacj za njom nož, ali pogodi u grb, svoje vlastite moći. Bojnim korakom srnula je Ljubav dalje; umorna sjede pod pečinu i zaplače. I gledala ju je ta tvrda stijena, pod ko- jom je tražila pokoja, gledala ju je i htjela saznati, kakvi li je jadi muce. — Što plašeš? — pitao je kamen. — Plaćem zbog ljudi. — Zbog ljudi, a zašto? — Plaćem zbog ljudi za to, jer ndjoh medju njima takovih, koji ne znaju, što je dužnost. Oni ne poznaju ljubavi, smiju se žrtvama, kojih i ne razumiju. Ponarvljam: Ljudve oplakujem, kamene mo!

— Teška suza pade iz oka Ljubavi na tvr- du pečinu, koja se odmah stresla kao na potresu sudnjega dana. — I ganu se kamen, pa zapita: — Mogu li ja koristiti? — Možeš. Protoci vodom! Napajaj one, koji žedjaju.

— Da napajam... — Da, ali pamti, da će te tada vlastiti izvor izjedati! — Nek me izjeda, samo da koristim! — odgovori kamen. — — — — —

Koliko li je suza proteklo one noći, kad su se obe sestre opet našle u zagrljaju! — Što si učinila u svijetu? — pita Poe- zija sestru Ljubav. — Nista, Ljubav. — Zajeca Ljubav. — Kamen sam ganula, a čovjeka nisam mogla da ganem!

Napokon dođe obje, ali zajedno. Prva zavr budila se nad svijetom, a one do- dješe u divan perivoj. Tuj pod lavorom spavao je anjevo, prenilo stvorenje, snom nedužnosti. — Tko je to? — pita Ljubav. — To je duša čovječanstva, to je zalog njegove budućnosti, to je — žena! Sada je djevojkom, da zanosi; bit će dragom, da oplemenjuje; suprugom, da tješi; majkom, da uzgaja; staricom, da savjetuje. Želi li koristiti čovječanstvu, oplemeni mu — ženu! Klikom radosti pade Ljubav na grudi djevojčine, a prva zraka sunca zasja po- bjeđenošću nad zemljom.

Franina i Jurina s Rusom na jahte.

Jur.: Ovo ni fortunat. Ovo kot da je neč još grje od ragana.
 Rus: Ovo je pravi japoneški tajfun. Pogledajte malo, kako vre!
 Jur.: Kot i vrja. Ovdje se pak more slobodno reć, da je kako da se vrag ženi i njegova mat. Ki šum! Ki vetar! Ki val! Ka vražje muzika!
 Rus: A kako vi, Franina Martinović?
 Fr.: Pustite me, lepo vas prosim! A lepa moja ūčka, nikada te više ne ću videt, ranice nokat!
 Jur.: Ala, ne organaj tu, i ne boj se! Još su špagi u more!
 Fr.: Smo i mi već z ljubmi nogami i do grla va njem. Na — ubi Božji, kade smo to! Na dne smo, na dne!
 Jur.: Muči! Sada smo speta prišli gore! Ala, koraj!
 Fr.: Jure, družo, prosim, te lepo: preporučiti mi dušu!
 Jur.: Bim ja to rado stori, aie kako? Latinski ne znam, a otkada su nam s crkvi stihali naš zajik, pozabih sam već i hrvatski molit.
 Fr.: Ako ne znaš drugo, a ti mi moli onu pismu od svetega Martina.
 Jur.: Ma ona je jako duga. Prvo neg ju zvršim, ale čemo bit na dne, ale čemo bit na sigurnem.
 Fr.: Svejedno, moli mi ju.
 Jur.: Neka bude na tvoju:

Blaženi sveti Martin,
 Ter nas žive znamenju,
 Neše mrtve Bog pomiluj!
 Povij mane dite,
 Ča je jelan?
 Jena vira, jedan Bog,
 Budi nami na pomoć.
 Tri imena, jedan sam
 Pomozi nas Isus sam.
 Blaženi sveti Martin...

Rus: Čekajte jedan čas. Gavrilo Stepanović mi neć vapije.
 Jur.: Ča vam vapije?
 Rus: Da jedan kineski brod, ki je pet sto milij dugo od nas, moli za pomoć. Grem dat zapoved, da obrnu provu na onu stran.
 Fr.: A jumane! Mi se sami topimo, i još bimo otehi pomoć drugem.
 Jur.: Mora se, Franino! Svi smo braća.
 Fr.: Sada vidim, da je izvršeno! Ala, Jurino, moli napred. Prosim te!
 Jurina:

Blaženi sveti Martin,
 Ter nas žive znamenju,
 Neše mrtve Bog pomiluj!
 Povij mane dite,
 Ča su dva?
 Dva su stabla — — —

Rus: Jurina Andrejević! Naši telegrafi nam poveđaju, da je on brod šal na dno, apsil da se je samo jedan Kinez, ki prosi za pomoć! Na i vam jedan kanoat. Gledajte na sve bandi, ako ga kade vidite!
 Jur.: Ala, gledajmo!
 Rus: Vidite č? Jurino Andrejević?
 Jur.: Vidim pasju nogu! Ter ni okole nas drugo nego pena.
 Rus: A vidite sada č?
 Jur.: Niš! A vi, Ilija Nikolajević?
 Rus: Ni ja.
 Jur.: Eji! Ilija Nikolajević?
 Rus: Ča je?
 Jur.: Mane se čini, da neć vidim?
 Rus: A č?
 Jur.: Pogledajte tamo pod vetar. Ča ni ono nekakova bačva? A pobogni ja — i jedan čovjek na njoj. Da ni to on Kinez?
 Rus: Počekajte, da vidim, ako ima kosicu. Ima braće, ima i kosicu.
 Fr.: Ljudi Božji! Oita mi gredu vanka...
 Jur.: Ala zaozračje vi tamo! Makina na svu silu Udri! Život! Ala, Franino, ne cvjenj se tu! Digni se malo i pogledaj onega čovka na bačve, pak češ videt, da je njemu sto puti grje nego tebi. Na, već smo mu blizu. Jej, kako se drži bačva. A jal teško je umreti, kad ništa ne boli. Ki će ga išat gore?
 Rus: Vi, Jurino Andrejević, vi imate najveće ruki. Dignite ga vi. Ma z manijerum.
 Jur.: Ja da bim umel. Ala, koštajte ta brod malo bliže one bačvi. Eji, Kinez! Dajte mi ruku! Ča čekate! Kege zlođejat! Bormika, ni ča čuje, ni vidi, a drži se bačvi, kako pijan etetan. Eji, Kinez! Ne čuje. Bit će najbolje, ako ga čapan za kosicu, pak ga tako stegnem gore.
 Rus: Storit će tako, ma kako sam vam rekao z manijerum.
 Jur.: Čemo provat, ako se more. Na — v ruke si mi, Ala — išat! Ma j' lagakl kako.

i pero! A ča, ovo ne je nego riži, pak je zbog kakvog drugog prešnog posla, baš mora u Italiju, onda mu dopuste, da ide, inače: mora da ostane kod kuće. I Svabje slušaju kao janjci. Sta više: to Narodno Vijeće ide od dućana do dućana i teško onom trgovcu, u koga se nadje narančata ili limuna iz Italije!
 Ti Nijemci su zaista poludjeli! I što su još izmislile one njihove novine? Izmislele su, da je d'Annunzio, naš d'Annunzio, naj ljepšom paskom, jer da mu u glavi sve evidno ne kaže.
 Medjutim d'Annunzio je ovih dana pozdravio Nijemcima i cijelomu svijetu, da je kazao Nijemcima i zdrav. Otišao u Milan i baš ravno u teater, gdje se je predstavljala jedna njegova komedija. Kad su ga Milanezi vidjeli u loži, počeli su pljeskati kao ljudi. On učini, da će govoriti. Najednom nastala tišina.
 I reče d'Annunzio: — Ide li ta pljesak mene?
 — Da, Vas! — zavapiše svi. — Hvala vam, reče d'Annunzio, ali meni je najmilije bilo, kad su me stari Milanezi u njihovu dialektu zvali — not' Gabrieli. Sada pitam ja vas: kako se ja zovem? — Gabrieli! — odgovori jedan glas. — Ne takol! Rečite: Not' Gabrieli! — I svi se rekli: Not' Gabrieli...
 Jednu znamenitu ličnost imali smo ovih dana na Rijeci. Nije k nama došao, kako se ono kaže 'in persona', već samo u kinematografu. To vam je neki O'Brien. Silan čovjek, a tako fanjski, da su po cijelome svijetu sve žene za njime poludjele. U Parizu, da su ga neke zaljubljene ubivale, i svilenim čarapama, da su mu začepile usta i vezale mu ruke i noge. I od tada da je postao još slavni. Ovo mi je pričala Ninetta, čini se, da je onaj ljepši atlet i njoj zavrtilo glavom!

IZ RIJEKE.

Riječki Madžari. — Kriza i — kriza. — Još ne znamo prave Italijanske. — Nijemci i d'Annunzio. — O' Brien.
 «Vedetta» je uvijek dobro volje. Ona lodi bijelo i ondje, gdje je sve crno, i vidi svijetlo, gdje je sve tamno. A znate li, što poručuje onima koji ne vide sve onako ružičasto kao ona? Veli: vi ste svi, kao onaj, što je u pobjedu dana mjesto prozora svoje sobe, otvorio — ormar. Neka razumije ko može!
 Ovih dana uhvatila se «Vedetta» s nekim Madžarom, nekim Pasztorom, koji je u madžarskim novinama, «Az Estu», napisao članak pun žalosnih konstatacija o stanju grada Rijeke. Na lijepi je način nabrojila «Vedetta» tome Pasztoru sve nevolje i mizerije, u kojima mora sada, da se davi madžarski narod u Madžarskoj, pa mu fino i u rukvicama dobacuje, neka on ne teže i najprije pred svojim pragom.
 Nego onome se jednome Madžaru u ovom članku izmakla i jedna lijepa. — Riječki Madžari piše taj Pasztor, na ulicama se priznavaju Italijanima, u dućanima, — Židovima, a u svojem Klubu — Madžarima.

«Vedetta» nadovezuje na to: Lijepi su to ljudi, ti riječki Madžari, baš lijepi!
 «Vedetta» se ruga — i pravo ima. Medjutim bojim se, da to ne će koristiti mnogo. Ja bih dao glavu svoju, da će «Vedettini» ljudi i u buduću više voljeti Madžare, koji su na ulicama Italijani, u dućanima Cifuti, a u Klubu Madžari nego li nas Jugoslovene koji smo na ulicama Jugosloveni, u dućanima Jugosloveni i u Klubovima, kojih nemamo, takodjer Jugosloveni...
 Em smo mi svi skupa, oni od pakta prijateljstva...
 Inače na Rijeci kamogod zadjet, ne šujete drugo nego li: Kriza! Kriza! O toj krizi govori se toliko, i toliko je se spominjalo, da ima ljudi, koji pravo ne znaju, dali je to nešto što se jede ili pije. Ovo nije vic, već šušta istina: Mi na Rijeci imamo jednu kulturu, koja već nema ni zubi, tako je stara, no sa svim tim još ne znamo pravo govoriti ni — Italijanski. Tako mi je na priliku Ninetta pripovijedala danas ujutro ovu:
 — Poznate Jorjiju z Marsač? Ben! Ovi dmi je zenila hćer, pak je šla va pasticijeru, da kupi Vermuta.
 — Dajte mi najbolju firmu — rekla je ona Pasticieru.
 — Cete Cinzano?
 — Ne, jednu bolju.
 — Zamite — «Kora».
 — Joz bolju.
 — Ma nimanu bolje.
 — Kako nimate? Dajte mi jedan vermut — O'Onore...
 Ninetta se je smijala — ja nisam, jer je meni još moj pokojni djed govorio, da smo mi Riječani zato na svijetu, da uzimljemo često kandiljer za kancelijer i rog za sveću...
 Tako je i ovih dana «Vedetta» pisala, da je naš Nino «investio i da missione di fiducia» — i pola Rijeke je bilo uvjerenom, da je našega Nino... investil automobil. A kad tamo on je bio imenovan Straordinarnim komesarom za markgrofoviju Istru.
 Ljudi: učimo gramatiku!
 Nijemci postaju sve bezobrazniji. Oni, koji dolaze iz Austrije pripovijedaju, da su onuda po svim zidovima prilijepjeni plakati, kojima se svijet pozivlje, neka ne putuje u Italiju. I još pripovijedaju, da u svakom mjestu ima i po jedno Narodno Vijeće, u koga mora da se prijavi svak, koji drži da mora zbog bilo čega otići u Italiju. Narodno vijeće ispituje svaki takav slučaj, pa ako neko zbog hotesti ili

vi dok nije jandica pala u nestjete. Za je eksekutor otišao u Zrnini, a susjed, nesvesjenu i okrvavljenju ženu, jeli u krevet.
 IZ GRAČIŠĆA.
 Nedgašnje komisije. — Naše gospodarske prilike. — Jedno lijepo predavanje, a još ljepša preporuka. — Dajte nam iskreni odgovori!
 Mi se opet nalazimo u onim starim stornim ili nesretnim vremenima, kad su se starom Austrijom dolazile u naše krajeve razne komisije iz Poreča, Trsta i Beča, da nas pripravljaju na intenzivno gospodarstvo, na racionalno gojenje stoke i vinogardstva. Tada su nam obćivali, da će nam isušiti rijeke (Mfirnu i Rašu), probušiti Liku-goru itd. itd., a od svih tih obćavanja nije ništa izvelo. Sve je ostalo pri onoj starijoj: «Stresla se gora — rodio se mis».
 Kod nas je bila i ovih dana jedna komisija, u kojoj su bile zastupane dvije poljudijske škole, pazinska općina te dva povjerenika: jedan iz Lindara, a drugi iz Gračaišća. Kod sastanka bilo nas je više, naj učitelji, koji je govorio srpsko-hrvatski, name, na racionalno rastumacju natju gnojenja oranica, sjenakoša, vinograda itd. U to nam je dao praktične upute glede narvojsstva.
 Mi seljaci smo vrlo dobro razumjeli go predavatelje, samo ne znamo, gdje čemo dobiti potrebiti novac za nabavu modernog gospodarskog orudja i umjetnog gnojiva. Isto tako ne znamo, gdje čemo uzeti toliko radničkih sila, kad nam se mladež svakim danom mora seliti «trubuhom za trubuhom».
 Inače nam je bilo vrlo ugodno pri duši, kad su nam rekli, da bi bilo dobro, da nabavimo od vlade plemenite rimske pasmine (race) krava i to na vjerisiju (na početku).
 Mi siromašni seljaci bi vrlo rado nabavili takve krave, kakve nam gospoda preporučuju, ali se bojimo, da nam ovdje ne bi uspjela radi podnebnja, hrane, loše pašje, pitke vode i nevaljanji staja. Osim toga se bojimo i vjerisije, jer ne znamo što bi nam se moglo desiti, ako ne bismo mogli redovito plaćati uglavljene obroke i drugo. Ta misao nas dosta tišti, pa se bojimo zlih posljedica. Zar ne bismo jako došli u pogublje, da izgubimo krave i isplaćene obroke?
 Molimo komisiju i one, koji nad njome vedre i oblače, da nam iskreno kažu, kako bi s nama postupali kad ne bismo mogli odgovarati za isplaćama. Mi smo iskreni ljudi, pa kao takovi očekujemo i od komisije iskreni odgovori! — Jedan seljak u ime

Rokac.

IZ ROVINJIA.

Svadžja među Italovima. — «Zaklela se zemlja rajna». — Nakon tri godine otkrili svoj lopovnik. — Što su govorili Rovinji prije, a što govore danas. — «I slavi sono galantuomini».
 Pred tri godine provalili su nepoznati lopovi u crkvu sv. Eufemije i odnijeli čitavo zlato, koje su tamo našli. Osim toga bile su izvršene u našem gradu i druge krađe, a da vlasti nisu mogle ući u trag lopovima. Naši građani su bili uvjereni, da su sva zločinstva izvršili naši ljudi — «i slavi della campagna». Konačno se ustanovilo, da su te objede bile posve neutemeljene i neopravdane. Pred nekoliko dana su se naime posvrdili lopovi i otkrili bezbroj lopovština, koje su ovdje počinili. Čujte i divite se: Nicolò Bose i Nino Polezano bili su vodje lopovske bande u Rovinju. U ovo nekoliko godina izvršili su bezbroj lopovština. Oni su kralji, a njihove su žene nosile ukradene stvari prodati u Trst. Svaka im je krađa, koju su zasnovali, uspjela. Nicolò Bose bio je blagajnik lopovske bande, a Nino Polezano — organizator. Medjutim sada je Nino ostao bez para, pa je zatražio od Bosi-a, da mu dade jedan veći iznos. Bosi nije htio, da mu u dovoljji želji, jer se bojao, da bi mogao i on ostati bez para. Zbog toga je došao na ideju, da ubije Nina. Uzao je nož i rnuo ga u svog druga te ga izlupao kamenom po glavi. Nino je pao u nesvjest, a Bosi je pobjegao netragom. Nato su došli tamo oružnici stali istraživati cijelu stvar. A Nino, bojeći se smrti, ispricao je karabinjerima sve ono, što je znao, odnosno sve lopovštine, koje je počinio sa svojim drugovima. Karabinjeri su uapsili cijelu lopovsku bandu i strpali je u zatvor, gdje se i danas nalaze. Taj događaj je pobudio veliko zanimanje u cijelom gradu. Svi se vesele, da su lopovi došli u ruke pravde, a nekoli žale, što su bacali sumnju na poštene ljude, pa vele: «Ora vediamo che i slavi sono galantuomini e gente onesta». I tako smo konačno i mi došli do jedne zadovoljštine. Finalmente!

IZ ŽMINJA.

Lijepo vrijeme. — Poljska radnje. — Posljed poznog eksekutora. — Incident u Krajczerbregu.
 Mjeseca marta imali lijepo vrijeme. Obično se kaže, da je svaki marač vroglavac, ali ove godine nije. Stariji ljudi vele, da ovakovog marta, kao što je bio ovaj, nisu već više godina videli.
 Blagodarnje lijepom marčenom vremenom, naši ljudi stoje dobro sa poljskim radom. Mnogi su već povezali vinograde, zasadili krumpir i počeli orati za kukuruz. Ako bude lijepo vrijeme u aprilu kao i u martu, onda će svi dovršiti sa sjetvom kukuruza prije konca mjeseca.
 Dok radimo na polju osjećamo, da nekako bezbrižnije živimo. Barem ne mislimo na porezne eksekutore, poreze i druge nevolje, koje nas tište. Ali netom se uvede umoreni vratimo svojim kucama poprima nas nekakva žalost, kad čujemo, kako se tuže naše majke na porezne eksekutore i njihov način uteravanja poreznih zaostataka. Mi zbilja ne znamo, što će biti s nama, ako se brzo ne poboljša naš uistinu žalosni gospodarski položaj.
 Neke dni je išao po našim selima porezni eksekutor i uteravao porezne zaostatke. Tko nije imao para, da ih plati, uzeo mu je kravu ovcu itd. Tako se dogodilo i u Krajczerbregu. Tamo je zatražio od neke Foške Vitulčić, da mu isplati dug, ali pošto nije imala novaca, to je htio da joj istjera kravu iz staja. Vitulčić se je tome uduprla, zvala ključje i pokušala da zatvori staju. Nepri tome joj je eksekutor oduzeo ključ i stao — kako čujemo — njime udarati po gla-

Tudja valuta na tržišnoj burzi.
 Juče moglo se prodati dočito kupiti jednu englesku liru Sterlingu za 121 ital. liru; 1 američanski dolar za 24.85 ital. lira; 100 švajcarskih franka za 479 ital. lira; 100 francuskih franka za 82.25 ital. lira; 100 čehoslovačkih kruna za 73.80 ital. lira; 100 jugoslovenskih dinara za 43.80 ital. lira; 100 rumunjskih leja za 10.50 ital. lira; 1000 njemačko-austrijskih kruna za 85 centezima; 1000 madžarskih kruna za 34 1/2 ital. centezima.

Politički pregled

NAKON RAZLAZA U ZENEVI.

Neuspešju u Zenevi zaokupila još uvijek interes svijeta. Štampa jednodušno konstatuje, da je Društvo Naroda pretrpjelo težak udarac, od kojega će se kasno oporaviti. Ni pomirljiva izjava politiskoga lozarskog ugovora kao ni «srdačni» nastanak njemačkih delegata od francuskih i engleskih kolega ne može da ikoga zavara i smanji teškoću položaja. Brazil je država jedva drugog reda, bez političke snage i upliva, pa je nemoguće vjerovati, da bi takva država bila u stanju da se opre prihvati svim drugih država bez potpore potpore svih drugih država bez potpore potpore koje se ne mogu dovesti. Tim sumnjivije prikazuje se čitava stvar, što se Brazil nije pokazivao intrinsigentnim, a niti sa osobitim žarom vodio borbu da mu se udijeli stalno mjesto u Savjetu Društva Naroda. Tek u zadnji čas, kada njemačka delegacija nije mogla da se opre da na mjesto Švedske, spoj Poljska u Savjet, istupa napred braziljanski delegat De Mello Franco te izjavila odlučno, da se opire stupanju Njemačke u Društvo Naroda, ako njegovala zemlja ne dobije mjesto u Savjetu. Ostali delegati razumjeli su odmah pravo značenje toga što se Brazil usudjuje na tako sudbonosan korak u času kada je sporazum bio već gotov. Za to su ispravno zaključili, da je najbolje — razlaz svojim kućama prije još gore bruke za Društvo Naroda.

Do novog zasjedanja u septembru nema nikakova iljeka, a i tada zavisiti će sve o raspoloženju, sa kakovim će Njemačka istupiti. Njemački nacionalisti najavljuju već otvorenu borbu da zapriječe upuću svaki novi polazak njemačke delegacije u Zenevi. Desničarski «Tag» piše o «kome-diji u Zenevi». Nijemci se vraćaju — piše taj list — jer su to Brazil i francuska politika htjeli. Pozvali su nas u Zenevi da nas prime u Društvo Naroda, a kada smo i poslali kući kao učeničke. Ovo sve ide na račun Briand i Chamberlaina, jer ne će nikako vjerovati da je njihov upliv tako slab u svijetu, da ne bi bili mogli pozvati na red male države, koje su se počele bunili. Stresemann i Luther vraćaju se u Berlin, ali i oni koji su im do sada povlađivali ogorčeni su na njih, jer njihovom kvivicom pada sramota na njemačko ime u Zenevi.

Slično pišu i druge desničarske novine tražeći nove izbore i poništenje lozarskog ugovora. Sigurno je, da će Stresemann i Luther morati izdržati bari, koja će ipak biti više prividna, nego istinska jer Stresemann i Luther u suštini idu za istim političkim ciljem kao i nacionalisti, samo zaobilaznim putevima, što su najbolje pokazali sada u Zenevi.

ITALIJA.

Svršetak Matteottijevog procesa. — Demisija glavnog sekretara fašističke stranke Farinaccija.

Matteottijev proces, koji se vodio u mirnom ambruškog gradu Chietti, ovih je dana dovršen. Civilna stranka — udovica pok. Matteottija — nije prisustvovala tom procesu, a glavni branitelj optuženih bio je sekretar fašističke stranke on. Farinacci. Pri svršetku procesa sud je postavio političkima pitanje, na koje su imali da odgovore, da li su optuženi izvršili unaprijed smišljeno umorstvo ili nenamjeravano ubistvo. No pošto je jedini Dumini priznao da je učestvovao pri ubistvu Matteottija, a drugove nije htio da ovađa, i pošto je ustvrdio da je on vodio automobil te da ne zna što se je događalo u automobilu, porotnici su potvrdili učestvovanje sudjelovanje za trojicu: Duminija, Poveroma i Malacurci, ali uz ogradu da ne mogu utvrditi, koji je faktično usmetio Matteottija. Usljed ove konstatacije politička kazna od 12 godina, koja je po zakonu određena za zločine ubojstva, snižena je na 7 godina; a pošto su porotnici utvrdili da postoje za svu trojicu znatne olakujuće okolnosti, to je kazna od 7 godina snižena po zakonu još za jednu šestinu, tako da su bili osuđeni svaki samo na 5 godina, 11 mjeseci i 20 dana. Nego kraljevskom amnestijom trebalo je odbiti od te kazne još 4 godine, jer je zločin bio politički motiv, na način, da je konačno svaki od njih osuđen na 1 godinu, 11 mjeseci i 20 dana. U ovo kaznu uračunano je i strazišni zatvor, tako da će sva trojica do kraja mjesec i p6 biti pušteni na slobodu. — I tako je dokrajan i ovaj proces, za koji je vladalo u Italiji toliko zanimanja.

Tiskovni ured fašističke stranke u Rimu javlja, da se je prošlog ponedjeljka sastao fašistički direktorijum i da je imao pred Farinaccijem predsjedanjem jednu važnu sjednicu. Na toj sjednici je Farinacci imao duži govor, u kojem je izjavio, da odstupa od glavnog tajništva fašističke stranke. U znak posebnije solidarnosti sa Farinaccijem ostupio je i fašistički direktorij.

RUSIJA.

Rusija u očima zapadnog svijeta. — Danas se svakako ni o kome toliko ne piše u svjetskoj javnosti, koliko o Rusiji. Naprotiv se Rusijom davi Engleska štampa, jer je Rusija za Englesku jedna stalna opasnost, usprkos svih mirobiljnih izjava. — I tako je dokrajan i ovaj proces, za koji je vladalo u Italiji toliko zanimanja.

spoljne politike. Ruska spoljna politika uzela je danas drugačiju metodu i oblik, nego što je imala za vrijeme zlatnih carskih vremena, ali je u suštini ona i danas samo izraz velike slavenske nacije.

Ogromna Rusija sa svojim neizmjenim izvorima prirodnog bogatstva i sirovina, nema svoga izlaska na otvoreno more.

Morske luke, kroz koje Rusija dolazi u doticaj sa svjetskim trgov, veliki dio godine su pod ledom i nepristupačne.

Ta činjenica je bila glavna sila, koja je Rusija pokretala u borbi za Carigradom za vrijeme careva i u borbi za izlaskom na toplo more na daljnjem istoku.

Svaki napredak Rusije u tome pravcu ide na štetu engleskih interesa i Engleske nadmoći u Aziji i Evropi. Radi toga i radi Engleska protiv Rusije.

Radi te ugroženosti engleskih interesa od strane Rusije ide i povika štampe širom svijeta o ruskoj opasnosti i osiguranju svijeta za Anglo-Saxonsku kulturu.

Događaji, koji se ovih zadnjih mjeseci odigravaju u Mandžuriji jasno ocrtajuju stare sile, gdje se radi istih razloga, sukobljavaju. Japan zatvara sovjetskog u-pripravitea Istočno-Kitajske željeznice, i dozvoljava svome mameletku Mandžurskom dabhiji Čang-So-Lin, da nasilno i bez pristanka, i zabadava, upotrebljava rusku željeznicu.

Japan očito traži rat sa Rusijom, a bez ikakvih stravnih i vodnih prednosti po sebe. Iz Engleske štampe po čitavom svijetu može se da vidi, da je Japanu za ledjima ista ona sila, koja je bila 1904. god., za vrijeme, rusko-japanskog rata.

Medjutim izgleda, da ovom prilikom ne će doći do rata, jer sovjetski državnikakovi su da su, ipak su pametniji od nekadanjih, i ne će da počinju nešto, što ne mogu da uspiješno vrše. Rusija mora da ima strpljenja pred licem najgrubijih uvreda i povreda njenih interesa.

A kad dođe dan obračuna, a taj će doći prije nego ova naša generacija izumre, onda će sa simpatijama gledati na Rusiju i ostali svijet.

GRČKA.

Izbori za predsjedničku republiku. — Dosadašnji predsjednik republike Grčke, admiral Konduriotis, prvi nakon proglašenja republike u Grčkoj, ostupio je i izbor novog predsjednika republike zaka-zan je za 4. aprila. Demisija predsjednika Konduriotisa, tumači se s jedne strane tako, da Konduriotis nije više htio da snosi odgovornost za režim generala Pangalosa, pod čijom se diktaturom Grčka namo u teskom stanju, dok se s druge strane tvrdi, da je ovu demisiju izazvao sam general Pangalos, «koji i sam kandiduje za predsjednika republike i vjeruje da će biti izabran.

Obzirom na kratkoću vremena do novog izbora, započela je već u punom opsegu izborna kampanja, pa se javlja već nekoliko kandidata. Generala Pangalosa kandiduju vojnički krugovi i on ima svakako najpovoljnije izgleda za uspjeh obzirom na stanje u kojem se nalazi današnja Grčka pod njegovom diktaturom. Venizelističke trakeje kandidovao će, po odluci šeševa, Politisa, bivšeg predsjednika vlaste i bivšeg grčkog poslanika u Parizu, a tako isto spominje se i bivši predsjednik vlade Kafandaris kao kandidat ovih frakcija, koje će se vjerovatno složiti u kandidaturi jednoga od ove dvojice. Stranke opozicije podupiraju će kandidaturom generala Gusmanisa, a spominje se i kandidatura admirala Hadžikinakosa.

Ovim izborima Grčkoj je pružena mogućnost za izlaz iz sadašnjeg stanja i povratak u normalni parlamentarni režim naruk uzimanjem vlasti po generalu Pan-galosu, pa će ovaj, kao vjerovatno novi predsjednik republike, provesti srednju je prilika i uspostaviti parlamentarnu vladu.

biti i simpatije i interesi svih Slavena.

RUMUNSKA.

Razdor u rumunjskoj opoziciji. — Pregovori između agrarne stranke (caranista) i narodne stranke, su ovih dana definitivno prekinuti. Iduća vladina koalicijska ovih dviju stranaka, koje su pregovore rale preko dvije godine, ne može se ostvariti. Programski nesuglasice bile su ostvarene, Programski otklonjene, govorilo se već prividno otklonjene, govorilo se već prividno otklonjene mandata u budućoj vladi, i o raspljdanosti dani pokazali, da se spati u posljednji dan, koji ne može postići. Nije od malog razuma u cijelom pregovaranju bila i ta značajna, da ni ministar predsjednik Bra-tianu, koji može predložiti svoga nasljednika, niti dvor, nemaju u caraniste povjerenje, jer se boje, da bi agrarna stranka, čim bi došla na vladu, popustila uzde svoje radikalizmu. Sadašnji vladni krugovi i dvor misle, da caraniste nemaju dosada i dovoljno političkog iskustva, da bi mogli preuzeti vladu u svoje ruke i dobro rije-prezueti vladu u svoje ruke. Zato su liberali šiti sva državna pitanja. Zato su liberali i upotrebili sva sredstva, da spajanje i agrarne stranke sa narodnom strankom omogućuje i da, posljednjim približe umjerenom Averscovom taboru. Za najvjerovatnijom kombinacijom smatra se kabinet sastavljen od pristalica gen. Averescua i od stavljen narodne stranke. Najprije bi pristalica na neko vrijeme obrazovao kabineta gen. Averescua, koji bi izvršio izbore, net gen. Averescua bi ustupio mjesto novoj vladi, a poslije bi ustupio mjesto novoj vladi, koja bi se obrazovala na temelju rezultata novih izbora.

Domae novosti

Христос воскрес!

Uredništvo i uprava «ISTARSKA RIJEČI» žele svim svojim suradnicima, dopisnicima, pretplatnicima, čitateljima, prijateljima i cijelom jugoslovenskom narodu:

SRETAN USKR!

Roditelji, skrbite se za budućnost svoje djece!

Svakome čestitome ocu i svakoj plemenitoj majci najveća je i najpretražena briga: misao oko budućnosti njihovih djece.

Medjutim ima u nas nažalost dosta očeva i majka, koji se ni najmanje ne staraju oko budućnosti svoje djece. Ako idete po našim selima, imat ćete priliku da čujete i ovakovo mudrovanje: «Sada su nam djeca malko porasla, pa neka nam hrane. Mi smo se dosta mučili oko njihovog uzgoja, a sada je red na njima, da nam vrate mlo za drago...» I tu ostaju. Da li će im pak sva djeca moći živjeti na otkinjoj grudni, na to niti ne misle. A to je zlo.

Svaki pametan otac i svaka pametna majka moraju nastojati, da svojoj djeci, koja ne mogu oostati na očevoj grudni, za vremena nadju prikladno zvanje, zanat kakvi, po kome će oni moći kasnije da sami sebe spasu, svojom snagom.

Što više naših sinova bude išlo u zanat, tim bolje. Pri tom neka roditelji i djeca upamte ovo: Bilo je vrijeme, kad se mislilo, da ima zanata viših i nižih, časnih i nečasnih. Današnja je doba pokazala, da su oni, koji su tako mislili, imali sasvim krivo. Svi su zanati jednako časnii, ako su časnii i čestiti oni, koji ih vrše. Mehaničari, koji misli, da viši od postolara. — krivo čini i postolari koji misli, da je manji i niži od drugih zanatlija.

Glavno je, da se ne kasni, već čim dijete dospjeje do izvjesnih godina, odmah s njime na posao. Samo neka tu nad njime bdi je i roditeljski i majstorovo oko. I jedni i drugi neka paze, da od mladoga naučnika stvore — čovjeka. Čim se dečko izučii, neka odmah potražii zarade. Ako je ne može naći kod kuće, naći će je u svijetu, dakako, ako je pošten i valjan.

Što se pak tiče onih sinova, koji imaju da ostanu na otkinjoj grudni, neka roditelji nastoje, da ih pošalju barem par godina u kakvu poljodjeljsku školu, da se tamo gospodarski izobrazje. Bez gospodarske izobrazbe ne može da bude naprednog gospodarstva, kakvo iziskuje današnje doba. Prošla su ona vremena, kad je naš čovjek mogao da pleše kotac ko i njegov otac, i ne će se nikada više vratiti.

Očevi i majke, uvažite našu preporuku i ravajte se po njoj!

Mi i općinski liječnik u Račoj Vasi.

U «Istarskoj Riječi» od 18. marta 1926. objavili smo dopis iz Račje Vasi, u kojem naš tamošnji dopisnik prikazuje općinskog liječnika kao čovjeka, koji traži od naših ljudi na Krasu pretjerane zarade za svoje vizite.

G. dr. Ermanno Rocco, općinski liječnik u Račoj Vasi, poslao nam je jedno pismo, u kojem nas moli, da objavimo sljedeće:

«Najpristija je laž, da ovdješnji općinski liječnik pita za jednu vizitu na Krasu 500—600 lira i da je gulikoža. Ovdješnji liječnik pita dapače manje od prijašnjeg. On je imao samo jednu vizitu na Krasu. I to u Račjoj Vasi. Črnac Jure prezeao si vrat i pozvali najhitrije liječnika. Liječnik — da brzo dođe — morao si je uzeti automobil, jer je inače bio morao hodati tri ure. Liječio ga i odveo automobilom u Buzet, da ide vlakom u Pulu u bolnicu, gdje se i sada nalazi. Za cijeli ta svoj stručni rad pitao je samo 50 lira, dok je prijašnji liječnik za običnu vizitu tražio 100 lira, što mogu da potvrde svi ljudi u selu.»

Netom smo dobili to pismo obratili smo se na neke naše ljude molbom, da nam javne, što je na stvari. I moramo lojalno priznati, da smo dobili povoljne informacije o ponašanju općinskog liječnika u Račjoj Vasi. Radi toga nam je žao, da smo ranije objavili onaj dopis. Uvjereni smo, da ni naš tamošnji izvjestitelj nije imao namjere da čini g. dr. Rocco-u nepravdu, već da je i on nasjeo krivim informacijama.

† Jovanka ud. Janković.

U ponedjeljak, dne 22. o. m. j. preminula je u 98. godini života u Trstu gospodja Jovanka Janković, majka i baba jedne velike i ugledne obitelji ovdješnje jugoslovenske kolonije. Pogreb pokojnice obavio se srijedu dne 24. ov. mjes. Bio je upravo impozantan. Osobito su nam upali u oči mnogobrojni vijenci, medju kojima i vijenac jugoslovenskog Generalnog konzulata sa jugoslovenskom trobojnicom.

Ucviljenoj porodici naše iskreno suučesće!

Doseljenička straža Sjedinjenih država.

Jedan od glavnih događaja u doseljeničkoj službi u prošlog fiskalnoj godini bio je ustanovljenje nove doseljeničke straže na kopnenoj granici Sjedinjenih Država, tako zvana «land border patrol». Za njezino uzdržavanje Kongres je odobrio jedan milijun dolara. Pogranična straža nadzire kanadsku i meksikansku granicu i priječi krijumčarenje protuzakonitih doseljenika. Prema izvještaju tajnika za rad, pogranična straža je lani osoblje, koja su htjele da se prokazano ušuljaju u teritorij Sjedinjenih Država, i privela je 13.550 osoba lokalnim doseljeničkim inspektorima u svrhu daljnje istrage. Na temelju naloga straža je aretirala 2718 inozemaca i uhvatila 325 lica, koja se bave krijumčarenjem doseljenika i 4.633 prokrijumčarenih inozemaca. Kroz godinu dana straža je pregledala preko sto tisuća osobnih i teretnih vlakova i ispitala preko milijun i po putnika. Ustavila je i pregledala preko sto tisuća automobila i preko 30.000 ladja i drugih prevoznika. Osim doseljeničke službe u pravom smislu riječi, pogranična straža je pomagala i carinarskim, poreznim i prohibicijskim činovnicima.

Svega po malo

AMERIKA.

Odgodjenje rasprave o uređenju italijanskih dugova u američkom senatu.

Kako smo svojedobno javili, Italija je sklopila sa američkom vladom povoljni ugovor glede otplate svojih dugova. Taj je ugovor odobrio i američanski parlament. Zatim je bio poslat na odobrenje i američkom senatu, koji se ovih dana bavio tim ugovorom. No tu je italijansko-američki ugovor doživio oštru kritiku sa strane nekih američkih senatora. Neki su tražili, da senat ne odobri sklopljeni ugovor, jer da Italija može platiti veću svotu duga nego što je predviđena u napomenutom dogovoru. Sada je senat odložio raspravu o tom predmetu do drugog zasjedanja.

Doktor prava — pekar.

Ratna i poslijeratna je psihologija (duševnost) koješta izmjenila. Prije rata je otac govorio svom sinu, koji je učio školu: — Sinko, ako ne budeš dobar, dat ću te u šegrtu (za grznu u kakav obrt). — Poslije rata se to izmijenilo gotovo u toliko, da je gazda govorio svom šegrtu: — Ako ne budeš dobar, reći ću ocu, da te šalje u gimnaziju. To je nekako zaključivalo vrijeme, novo pomnožavanje na svijet, prevladavanje materijalističkog gledišta i omalovažavanje nauke. Medjutim se i u tom pravcu koješta izmijenilo i ljudi pomalo uvijaju, da je potrebno spojiti materijalno sa duševnim, inteligenciju sa ručnim zanimanjima. U novije vrijeme počelo se to opažati i u Jugoslaviji, pa ima više takovih, koji su se nakon svršenih nauka posvetili obrtu, koji je isto toliko cijenjen, ako ne i više, nego kakva druga služba.

No rekord ih najljepši primjer u tom pogledu dao je prije nekoliko dana sin uglednog zagrebačkog pekarskog obrtnika Milana Dragana. Njegov sin, doktor prava, posvetio se je još god. 1924. pekarskom zanatu, i ovih se dana podvrgao izpiti. Mladi je naučnik, doktor prava, pokazao osobitu vještinu u svojoj struci, da ga je strukovno ispitno povjerenstvo ocijenilo izvrsno sposobnim za obavljanje pekarskog zanata. Nakon toga čestitao mu je srdačno pročelnik stručne ispitne komisije malobrotni zborni tajnik P. Gasparović i zaležio mladom pekarskom pomoćniku da bude na ponos i diku jugoslovenskom obrtničkom stališu, uz želju, da ovaj slučaj nadje što više nasljedovatelja.

Veliki imetak jedne vračare.

Kod jednog procesa, koji se je pred nekoliko dana vodio pred vrhovnim engleskim sudom ispostavilo se, da je optužena mis Mary Seales kao vračarka, stekla za svog života ogromna imetak. Predmet je procesa bio 50.000 lira sterlina, dakle oko 8250.000 lira, koja svota predstavlja imetak optužene. Ona je uz svoj poziv prorociše bila i specijalistkinja u ljepoti, ali ujedno tvrdi, da te svote oteču od ljudi, kojima je u pravom času unapred preklela njihove poslove ili im povratila narušeno i izgubljeno zdravlje. Ona je svoj dobitak ukapala u vrtu i priča, da je jednom iskopala ništa manje nego 12.000 lira sterlina u zlatu u ukupnoj težini od dva kvintala i da ih je dala svome mužu u poslovne svrhe.

Otklanja oceve milijune da može i nedaleki ostati slobodnom cigankom.

Romantični temperament i čežnja za slobodnim životom naglano je lijevu dvadesetogodišnju kćer jednog milijunera iz Munkacs, malog grada u Karpatima, da otkloni udobnosti, što joj je pružilo bogastvo ostavljeno od oca. Neki je čim-gemanni bila je sedamnaestogodišnja djevojka, kada su je nekadašnji otečeli. Ona je s njima putovala kroz mnoge krajeve zadovoljivši najprije slobodni život, a zatim crnog mladog ciganina. Godine 1923. proleže slučajno kroz Munkacs, djevojka je prepoznata po roditeljima, ali nekoliko mjeseci proživjela u obiteljskoj kući pobjegne ponovno ciganima, koji su se nalazili preko granice. Ona se ovih dana ponovno povratila u Munkacs i tamošnji rabin je upotrijebio svu svoju rječitost, da bi je nagovorio, da se vrati ocu. Molbe prijatelja i manifestacije naroda — čak je morala intervenirati policija, da umiri pučanstvo, koje je htjelo, da navali na ciganske žatore — bile su beskorisne: lijepe ciganka je odgovorila, da otklanja zauvijek pravo na očevo nasljedstvo, jer ništa na svijetu ne može da nadoknadi čar ciganskog života.

Kakve je boje naša zemaljska kugla?

Kako izgleda naša zemaljska kugla stanovnicima drugih planeta? To pitanje je već duže vrijeme izazvalo radoznalost naučenjaka, koji za njegovo rješavanje upotrebljavaju spektroskop, kojim ispitivaju ono slabo svjetlo, koje kače Zemlja na neosvijetljene dijelove Mjeseca. Tim ispitivanjem se saznaje, da je to svijetlo mnogo plavije, nego refleks sunčanog svjetla, čijim se plavim tonovima divimo. Astronometri misle prema tome faktu, da naša zemlja u svemiru zrači plavim svjetlom, a izgleda da iskustva našeg svakodnevnog života to tvrđenje također donekle potpomažu. Pogledamo li jasnoga dana na nebo, ono nam izgleda pronicljivo plavo, što je prouzrokovano molekulama gazova i vodenom parom, koja se nalazi u atmosferi. Istu pojavu možemo opaziti pri pogledu na udaljene gore. Isto tako kao što je planeta Venus bijela, Mars crvenkast, tako je i naša zemlja vjerojatno najviše plava od svih planeta.

15-godišnji majkovočica.

U Reggio Calabria u Italiji dogodila se strašna drama. Petnaestogodišnje dijete, Dominik Anastasi dočekao je majku kad je izlazila iz crkve, navali na nju i izbio je nekoliko puta nožem. Ona je odmah izdahnu. Dijete se prijavilo policiji i izjavilo, da je osvetilo svoga oca. Majka nije bila vjerna ocu, koji od više godina živi u Americi i nije htio da se vrati u domovinu upravo radi nje. To je dijete tako ogričilo, da je odručilo da osveti očevo čast.

Rat muhama.

«Bojadišite kuhinje u svjetlo-plavoj boji! Tako savjetuje dr. Nepos u reviji «Zdravlje i higijena u obitelji», jer je ta boja bolja od bijele u borbi protiv muha. Dva francuska prirodoslovca konstatirala su da muhe bijede od plave boje. Već su mnoge bolnice bojadislale svoje kuhinje u toj boji, a nedavno je u Argentini izdan zakon, koji sili tvornice maslaca i sira, da u plavoj boji imaju bojadislati sve prostorije u kojim se radi sa mlijekom.

Šala i razblibriga

Jedno pitanje.

— Kad čovjeku teže ide: kad su mu džepovi puni ili prazni?
— Razumije se: teže ide, kad su mu džepovi prazni.

Naočično iznenađenje.

Neki je gospodin putovao vlakom u Trst. Sjedio je u kolima prvoga razreda. Njemu nasuprot sjedela je jedna gospođa z gustom koprnom na licu. Bili su sami, te nakon nekoliko vremena progovori onaj gospodin:
— Zašto nosite taj gusti veo?
— Da se sačuвам od bezobraznih muških pogleda, — odgovori gospođa dosta ujedljivo.

— Ja mislim, da muškarcu imaju ipak pravo, da se dive lijepome ženskom licu.
— To pravo nemaju oženjeni ljudi.
— Pa ja nisam oženjen.
— Zbilja?
— Nisam. Još sam mladić, premda već u godinama. No sa svim tim imam, kako sam već rekao, pravo, da se divim lijepoti.

— E pa dobro, a vi se divite — odgovori gospođa i skine s lica svoj veo. Možete sebi zamisliti, kako se je onaj gospodin zaprepastio, kad je u onoj gospođi prepoznao svoju — punicu.

Najteža uvriježda.

Bila dva prijatelja, obojica veliki pijanci. Jednog dana napili se oni kao bačve, pa onda riječ po riječ, dok se ne posvađiše. Izmisljavali su uvriježdu za uvriježdu i bečali ih jedan drugome u lice.

Najzad se jedan podiže sa stola, podje, ali se još jednom okrene i prijezirono reče:
— Ja te prezirem kao i čašu vode! To je bila njegova najteža uvriježda!

Škrtač.

Nekakav škrtač ležao na smrtnoj postelji. Kada je bilo pod veče, sluz upali voštanicu i namjesti je pored bolesnika.

— Ah, uzdahnu škrtač, šteta je, da ova kva svijetla gori.

Podigne glavu, punne u svijetlu i ugasi je. I s posljednjim onim njegovim dahom, otišao je Bogu na račun i njegova škrtca duša.

U gostioni.

Gost: Ej, konobaru, dođite ovamo, da vam platim. Počkajte sam juhu, pojeo grusak, malo pečena i jednu jabuku. Popio sam samo čašu vina. Koliko imam da platim?
— Četrdeset i pet lira...
Gostu se to učini mnogo, ali plati i podje. Konobar poleti zaujimi i reče:
— A za konobara?
— Konobara nisam pojeo! — reče gost ljutito i ode.

Na stavniji u vrijeme rata.

«Prvi obveznik vojničkom liječniku, koji ga je pregledao i proglasio sposobnim: Ali, gospodine doktore, ja nemam nego jedno samo oko.
Liječnik: Dosta je to, odgovori liječnik. Vojniku je potrebno samo jedno oko. Dva su oka — luksuz.
Drugi obveznik: — Go-go-go-gosssppodinne do-do-doktore — ja pppentam...
— Ništa zato, odgovori doktor, vi ionako ne ćete komandirati!»

Kada?

Stariji ljudi obično kažu: — Ja sam već prestar, da se popravim.
A mladji vele:
— Mi smo premladi, da se popravimo... Sad kažite vi, kad je najzgodnije vrijeme, da se čovjek popravi?

Po modi.

Danas je sve poludjelo za modom. Svak hoće da radi i ne radi po modi, da se odjeva i obuva po modi i da živi po modi... Došao jedan niškorišni nekome postolaru pa će mu reći: — Ej, majstore, napravite vi meni jedan par postola po najnovijoj modi. Kakva je sada ta najnovija moda?
Postolar odgovori: — Gospodine, najnovija moda jeste ova: čim su postoli gotovi, treba ih odmah platiti.

— Kad je tako, reče onaj niškorišni, a vi meni napravite postole po staroj modi.
— Ajde, brate, vi ficirčić, što plešete tango i nekakovo šim, pa da idete po staroj modi! Ta nemojte, brate!

Nepopravljivi pijanica.

Neki pijančina otišao, da sluša nekakvo predavanje protiv alkohola. U neke reči će predavač: — Jest, narode, u ovoj zemlji ne će biti nikada sreće, dok se bude u njoj rakija prodavala. — Tako je! — odobri pijančina — zato je već krajnje vrijeme, da je davaju zabadava.

Na plesu.

Pitali jednog: — Zar vi ne plešete?
— Ja sam oženjen — odgovori on.
— Pa svejedno. Mogli biste malo da zaplešete.
— Pa mogao bih, ali ne ovdje. Ja plešem samo kod kuće.
— Kako?
— Kako žena svira...
Što je želio, to je i postigao.

Zena mužu: Nekada si govorio, da bi radije živio sa mnom u paklu, nego li bez mene u raju.
Muž ženi: E pa eto: želja mi se ispunila. Otkad smo se vjenčali, ja sam s tobom u paklu.

Fokupio barba Šime.

Plovčan je na selu spovidao dudu. Na rastele je došao i mali Perić i počeo je povidati, ča je di učinija, koliko niđri grojza: i smokav ukreja, koliko munještini peti i sve tako.

Kad je povida sve ča je zna, zapita ga je još plovčan: «Drug, mali, ne znaš niš?»
«Aj znan; ma tega ne ću povidati ni Van ni nenom!»
«Ča ne znaš, da na spovidi moraš reći sve. Šu, reći i to, da te morem odrisiti!»
«Benj, kad mora biti, reći ću Van i to, ma mi morate ubečati, da ne ćete nenom, nenom tega reći.»
«Budi zato siguran, ča je mirije plovčan. «Uno ča je tužen na spovidi, ne smim ni kad nenom reći. Ča vas nisam toliko hoti vadija to i na duntrini... Donke povidaj!»
«Dobro, ma bogotoj, da komu rečete; ja znan jenu gnjizdu svrak na kaciji u Rimolinah...»

Plovčan ga ni stija sad vaditi, peike je bilo još čuda druge dice, ma iz toga je najbolje vidija, kako slabu potuku daju matere svojejoj duci u vrskih stvari. I zato je vlatje drugi nedijju održa z otara starlijen jenu propovidi, kako neka rastumate dicit ča je to grili, zašto se gre na spovid i kako valja da se spovidaju.

«Da ni se drugo ne zgoda, kako sad neki dan, di mi je jedan mali, kad san ra na spovidi pita, ča još zna, odgovorija, da zna još jenu gnjizdu svrak...»
Mali Perić je bija u crkvi i kad je čuja, ča to plovčan povida, zavikja je na glas, lipo plačući od jada:
«Ča nis ja valje reka, da ćete hi povidati. Joh je meni, brižne moje svrake, sad hi sve seło zna...»
Se razumi, da se je sva crkva počela smijati kako munjena.

DAROVU

u fond «Istarska Rijeka».
Seljačke djevojke na Pezištini sabrale su u veselom društvu za fond 23 liru. Sanković Anton iz Zejana daruje 5 lira a Rojcar Martin iz Kaštelira 50 cent.

Za Prosvetu (odsjeck za Istru)

Dujančić Benjamin iz Lupoglave darovao 5 lira.

DOPIS UPRAVE.

Molimo onog našeg preplatnika iz Rovinja, koji nam je je pisao 15. o. m. j., da nam se ponovno javi uz oznaku imena, jer na primljenju depišnici nijesmo mogli razabrati koji piše.
Berseč 82. Uredjeno kako ste nam pisali.

Anton Sazančić Cres. Preplatu smo primili.

Kiss Emil — New-York.

Primili smo 43 lire poslana nam putem Banke komerciale Italiane. Budući ne znamo za čiji račun i u koju svrhu, molimo Vas da nas obavijestite.

Ivan Žic, učitelj, Vrbinik.

Primili smo 105 dinara za pretplatu za godinu 1925 i 1926.

Perović Šime iz Arbanasi kod Zadra. Primili smo poslanih nam 15 lira, budući da nijeste označili točan naslov molimo Vas da istog pošaljete.

Izdavač, direktor i odgovorni urednik:

IVAN STARU

Trstak: TISKARA «EDINOST» U TRSTU

POZIV

na

XXII. glavnu skupštinu

Lovrnskog društva za štednju i zajimove registr. zadruga na ograničeno jamčenje koja će se obdržavati

dne 11. aprila 1926. u 10 sati prije podne u kući br. 1.

DNEVNI RED:

1. Čitanje zapisnika posljedne glavne skupštine;
2. Izvješće upravnog i nadzornog odbora;
3. Čitanje izvješća revizora Zadrugne Zveze;
4. Zaključak glede uporabe čistog dobitka;
5. Izbor upravnog, nadzornog odbora i pomirbenog suda;
6. Slučajnosti predlozi.

U Lovranu, dne 19. marta 1926.

RAVNATELJSTVO.

POZIV

na

XXII. glavnu redovitu skupštinu

Bersečkog društva za štednju i zajimove reg. zadruga na ograničeno jamčenje koja će se obdržavati

u uskršnj i ponedjeljak, dne 5. aprila u 9 sati u općinskom uredu u Berseču

DNEVNI RED:

1. Čitanje zapisnika prošlogodišnje glavne skupštine;
2. Izvješće upravnog odbora;
3. Izvješće nadzornog odbora;
4. Izvješće revizora Zadrugne Zveze;
5. Potvrda računskog zaključka za upravnog godinu 1925;
6. Izbor upravnog odbora;
7. Izbor nadzornog odbora i pomirbenog suda;
8. Slučajnosti.

ODBOR.

NOVE GREDE I DASKE prodaje po najpovoljnijim cijenama Matej Bančić — Kršanci p. Zminj (Gimino), Istra.

PRODAJE SE KUĆA u Humu (bivša Družbina Školá). Ponudbe i uvjete predati Ročkom društvu za štednju i zajimove.

PRODAJE SE LIJEPA JEDNOKATNA KUĆA sa gostionom kuglane lijepim vrtom i vinogradom, u lijepom i prometnom mjestu na glavnoj cesti Rijeka — Trst, opć. Kastav (Jugoslavija) uz nisku cijenu. Upitati se kod A. Pegan, Matulje.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Telefon: 5-18 Podružnica u Trstu: Via XXX Ottobre, 11 Telefon: 5-13

PODRUŽNICE:

Brežice, Celje, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split

CENTRALA u LJUBLJANI

... ..

Dionička glavica i pričuva:

60.000.000 dinara.

Bavi se svim bankovnim poslovima. Prima uloge na uložne knjižice, te ih ukarničuje sa 4%, a uloge na tekuće račune sa 4 1/2% netto. Za otkaz vezanih uložaka plaća postotke po dogovoru. Izvršuje burzne naloge i daje u najam sigurnosne kubitje (SAFES)

33. Službina je otvorena od 9-12.50 i od 14-16 sati 22

U LIJEPOM KRAJU STAJSERSKE goslavija) prodaje se jeftino i lesto dobro uveden vrutak lijepo kisele vode sa svim spravama. bliže upute daje usmeno i pish. Šime Bančić, Sv. Peter v Sav. dolini kod Celja (Jugoslavija).

TRAŽI SE VIŠE DOBRIH UGLJARA za akordni rad uz dobru platu. nudbe se šalju na ovaj naslov: K. Muravec, Gorizia, via Mattioli N. 1.

PRODAJE SE MALENI POSJED sa jednokatnom kućom u neposrednoj blizini Pazina. Kuća se nalazi na stji, što vodi prema Učki. — Potražnje obavjesti daje Mihajlo Banko — Pazin (Istra).

ANTON ŠTENTA, trgovac Abbazia. Kupuje sijeno i slamu. Plaćam po dogovoru. Telegrami: Štenta Abbazia. Tel. 83.

LIBERAT UČIČI IZ PAZINA preporuča sl. općinstvu mjesta i okolice svoju moderno uređenu radionicu cipela, trgovinu kože i druge potrepštine, koje zasjecaju u postolarski zanat. — Cijene umjerene. — Poslužba brza i točna.

Fotograf Matko Gortan u Pazinu preporuča sl. općinstvu mjesta i okolice svoju fotografisku radionicu. Izvodi se kva svake vrste fotografije po klasičnom i najnovijem uređenju. Fotografije za putnike (poštarne) izvodi se u roku 1 sata.

KRUNE
plaća po 2- L
ALOIZIU POVH, Piazza Garibaldi 2
prvi kat

Fazite na naslov! Pazite na naslov!
ZUBAR
Med. U. dr. D. Sarđoč
specijalist za usne i zubne bolesti
perfekcionisan na bečkoj klinici
ordinira u TRSTU
= od 9-12 i od 15-19 =
Trst, Via M. R. Imbricani 16, L. (prije Via S. Giovanni)

Trgovina koža i raznih postolarskih potrepština
FRAN CINK
CAMPO BELVEDERE br. 1
drži u svom skladištu
svake vrste i tu struku zasjecajuće robe
uz najnižu dnevnu cijenu.
Podvoba brza i točna. Podvoba brza i točna.

Zlato, srebro, krune, platin i umjetne zubovje
kupuje
Zlatarna ALBERT POVH
Trst, Via Mazzini 46